

אכילת ביצה שנולדה ביום טוב וב ע"א "במאי עסקינן" – ד ע"א "ואמה גזמא"

מסכת ביצה פותחת בדין אכילת ביצה שנולדה ביום טוב: ב"ש מקילים שתאכל, וב"ה מחמירים שלא תאכל. בביאור מהו המקרה, ומדוע בית הלל אסרו לאכול את הביצה, ישנן ארבע שיטות:

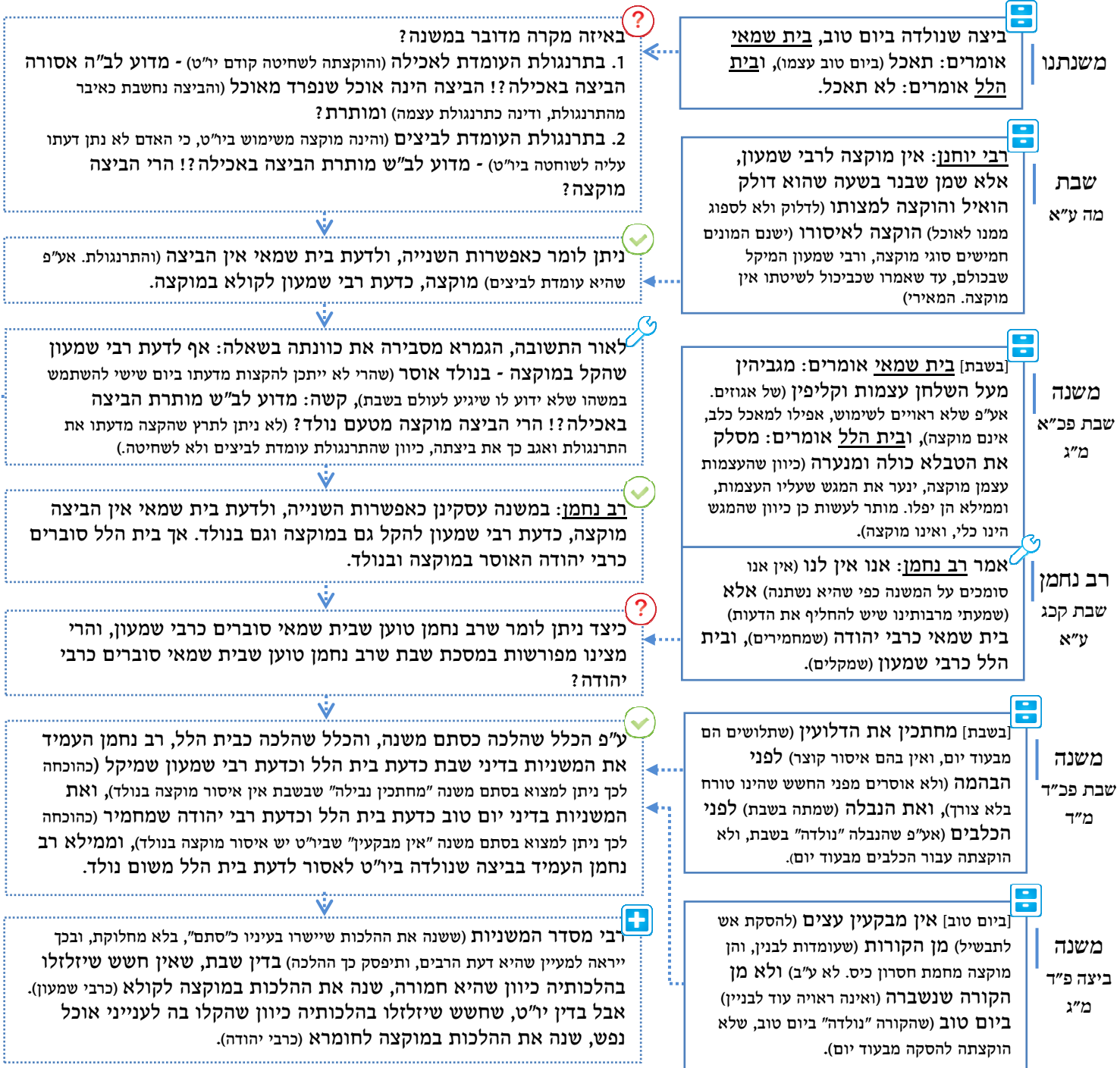
א. רב נחמן – תרנגולת העומדת לגדל ביצים (ואינה בכלל אוכל נפש ואסורה ביו"ט), ולב"ה הביצה מוקצה.

ב. רבה – התרנגולת עומדת לאכילה (וביצתה מותרת באכילה), ולב"ה הביצה הוכנה בשבת עבור יו"ט.

ג. רב יוסף – התרנגולת עומדת לאכילה, ולב"ה הביצה בכלל גזירת פירות הנושרים.

ד. רבי יצחק – התרנגולת עומדת לאכילה, ולב"ה הביצה בכלל גזירת משקים שזבו.

הגמרא דנה בכל שיטה בנפרד, ודוחה את שיטתו של רב נחמן. לאחר מכן מעמתת את השיטות זו מול זו. מביאה את דעתו של רבי יוחנן הסובר כרבי יצחק, ולבסוף, מביאה ברייתא הסוברת שביצה שנולדה ביו"ט "ספיקא אסורה" ואין בה דין ביטול, ודנה כיצד שלושת האמוראים יסבירו את פירושה.

לשיטת רב נחמן, עד שחלוקים בית שמאי ובית הלל במשנה בדין מוקצה בביצה של תרנגולת העומדת לביצים, שיחלקו בתרנגולת עצמה? הרי גם בתרנגולת ניתן לחלוק האם יש בה דין מוקצה ביום טוב (כיוון שהיא עומדת לביצים, ולא לשחיטה).

אכן יכלה המשנה לחלוק בתרנגולת, אך בחרה לשנות את המחלוקת דווקא בביצה, להודיע כוחם של בית שמאי, שלא רק בדין "מוקצה" תרנגולת התירו, אלא אף בדין "נולד" בביצתה התירו (והוא דין יותר מחודש, להתיר מוקצה של נולד, שלא הוקצה מבעוד יום לשימוש)!

מאידך, יכלה המשנה להודיע כוחם של בית הלל שאסרו, לא רק בביצה אלא אף בתרנגולת.

אם תדחה לומר עדיף לתנא לשנות את כוח המיקלים (כוח היתרא עדיף. טוב להשימענו דברי המתיר, שסומך על שמועתו ואינו ירא להתיר, אבל כח האוסרין אינה ראייה: שהכל יכולין להחמיר, ואפילו בדבר המותר!), יכל התנא לשנות את המחלוקת "היא וביצתה", כך ישנה את בית שמאי המקלים בביצתה, ובית הלל המחמירים בתרנגולת.

רבה: במשנה עסקינן כאפשרות הראשונה, וביום טוב שלאחר שבת. לדעת בית הלל הביצה מוקצה, כיוון שהכנת הביצה במעי התרנגולת נעשתה בשבת, ובהטלתה ביום טוב שלמחרת הביצה מוקצה ואסורה בשימוש מדין "הכנה" (כל דבר שלא הוכן עבור שבת או יום טוב ביום חול שלפניו - אסור, אף שהדבר נעשה בידי שמים, כהטלת ביצה שאינה מעשי אדם).

רב יוסף ורב יצחק: במשנה עסקינן כאפשרות הראשונה, ובגזירת חכמים:

כיצד גזרו חכמים בגזירת חכמים?	לבית הלל הביצה מוקצה מדרבנן	גזירת חכמים, משום פירות הנושרין, שמא יעלה ויתלוש (איסור קוצר מדאור). ואף ביצה "נשרה" מן התרנגולת.	רב יוסף
כולה חדא גזירה היא (כשגזרו חכמים על פירות הנושרין גזרו על ביצה שנולדה ב"ט)	כולה חדא גזירה היא (כשגזרו חכמים על משקין שזבו גזרו על ביצה שנולדה ב"ט)	גזירת חכמים, משום משקין שזבו (שבת פ"ב מ"א), שמא יוסיף ולסחוט (איסור דש מדאור). ואף ביצה זבה ממקום שהייתה בלועה בו במעי התרנגולת.	רב יצחק

הסיבה שאין שאר האמוראים סברו כשיטתו:

רב נחמן	רב רבה	רב יוסף	רב יצחק
נדחתה שיטתו לעיל (שיחלקו במשנה ב"ש וב"ה בתרנגולת וביצתה?)	אין סוברים שישנה "הכנה דרבה" (חובת ההכנה לשבת ו"ט מדאור).	ביחס לרב יצחק: אין קשר בין ביצה שהינה אוכל, למשקין שזבו (וכשגזרו חכמים על האוכלים, גזרו על הפירות ועל הביצה).	ביחס לרב יוסף: אין קשר בין ביצה שבלועה במעי התרנגולת, לפירות המגולים על העץ (וכשגזרו חכמים על הדברים הבלועים, גזרו על משקין שהיו בלועין בתוך האוכל ועל הביצה).

אף רבי יוחנן סובר כרב יצחק, לאסור ביצה בכלל גזירת חכמים במשקין שזבו, מוכח מכך שהשווה רבי יוחנן, בין ביצה שנולדה ב"ט (במסכת עירובין) לבין סחיטת הפירות (במסכת שבת) בשעה שהקשה בשיטת רבי יהודה.

וְהִיא בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֶשֶׁר יִבְיֵאוּ (שמות טז,ה) ציווי בני ישראל להכין את המן ביום שישי, אין כוונתו לבשלו או לאפותו בידיים, שכבר נאמר **"אֶת אֶשֶׁר תֹּאפּוּ אַפּוֹ, וְאֶת אֶשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בְשֵׁלֶיךָ"** (שם,ג), מכאן מסיק רבה שהכוונה ביום שישי להכין בפה באמירה על האוכל "מכאן אני אוכל" (וסתם אוכל שלא הוזמן ביום חול - אסור לאכילה בשבת ו"ט). מהאמור **"בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי"** (וסתם הכוונה ליום חול) עולה שרק ביום חול ניתן להכין לשבת ו"ט, אך לא ניתן להכין משבת ל"ט (שאף י"ט קרוי שבת), ומי"ט לשבת¹.

אביי: על פי הסבר של רבה שאין להכין משבת ל"ט ומי"ט לשבת:

קושיית אביי	תירוץ רבה
ביצה שנולדה ביום טוב (שאינו חל ביום ראשון) תהא מותרת (שהוכנה בחול. אך במשנה בית הלל לא חילקו באיסורה, ואסרו בכל י"ט)?	גזירה משום יום טוב אחר שבת (שמא נתיר ב"ט רגיל, ויטעו אנשים להתיר ב"ט שאחרי שבת).
ביצה שנולדה בשבת (שאינ לפניה יום טוב) תהא מותרת (שהוכנה ביום שישי, ותהא מותרת בגמיעה כשהיא חיה)?	גזירה משום שבת אחר יום טוב (שמא נתיר בשבת רגילה, ויטעו אנשים להתיר בשבת שאחרי י"ט).

השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות - מותרות לאכלן ביום טוב. (שנחשבות הביצים כחלק מגופה).

לשיטת רבה האם חכמים גוזרים מחשש לטעות? אם כך מדוע לא גזרו גם לאסור בביצים שנמצאו במעי התרנגולת בשעת השחיטה ב"ט, אטו ביצים שנולדו ב"ט²!

רבה: חכמים גזרו בדבר השכיח (תרנגולת המטילה ביצים בשבת ו"ט), ולא בדבר שאינו שכיח (מציאת ביצים במעי התרנגולת).

שבת
פכ"ב מ"א

אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן (בשבת) אסורין (גזירה שמא יוסיף ויסחוט). **רבי יהודה** אומר: אם (הפירות הללו מטרתן) לאוכלין - היוצא מהן מותר (כיוון שאין דעתו נוחה מהמשקים שזבו, כי לאכילה ייעד את הפירות, אין מקום לחשוש שמא יוסיף ויסחוט), ואם למשקין - היוצא מהן אסור (לשימוש עד מוצאי שבת).

עירובין
פ"ג מ"ח

ועוד אמר **רבי יהודה** (הסובר שני ימי ראש השנה, אחד מהימים קדוש ואסור לתרום ולעשר בו (ביצה פ"ה מ"ב), וחבירו חול. רק שאין אנו יודעים מיהו) מתנה אדם על כלכלה (סל) של פירות ביום טוב ראשון ואוכלה בשני (מעשר ביום טוב הראשון על תנאי, ואומר "אם היום חול ולמחר קודש - יהיו אלו תרומה ומעשרות על אלו, ואם היום חול ואתמול קודש - יהיו אלו כלום". למחרת אומר: "אם היום חול ואתמול קודש - יהיו אלו תרומה על השאר, ואם היום קודש ואתמול חול - הרי נעשה תרומה מאתמול". ממילא חלה הפרשתו שעשה, ממה נפשך: או ביום הראשון שעשה או ביום השני שעשה, ובוודאות יכול לאוכל את הפירות ביום השני), וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בַשְּׁנַי (ממה נפשך: אם היום הראשון הוא קודש בוודאי יכול לאכול ביום השני (שהוא חול) את הביצה. ואם היום השני הוא קודש, הרי הביצה נולדה ביום חול).

רבי יוחנן: התיר רבי יהודה לאכול את הביצה (שנולדה ביום הראשון) ביום השני בלבד, אך לא ביום הראשון.

רבי יוחנן: במשנה בשבת רבי יהודה התיר משקין שזבו מתוך אוכל (שהפירות ייעדו לאכילה), ובמשנה בעירובין רבי יהודה אסר ביצה (שזבה ממקומה) שנולדה מתוך אוכל (התרנגולת)?

רבי יוחנן: מוחלפת השיטה, במשנה במסכת שבת, חכמים הם המקלים להתיר משקין שזבו מאוכלין, ורבי יהודה אוסר (כפי שיטתו במסכת עירובין).

רבינא: במשנה בעירובין רבי יהודה הקשה על חכמים: לשיטתי אפילו ביום הראשון של ראש השנה הביצה מותרת, כיוון שהביצה הינה אוכל הנפרד מאוכל (ואין חשש שיוסיף ויסחוט), אך לשיטתכם (שאוסרים משום גזירת משקין כמוכח מהמשנה בשבת) שהביצה תהא מותרת בוודאי ביום השני (ממך נפשך אחד הימים הינו יום חול)? ענו לו חכמים: לשיטתנו, שני ימי ראש השנה נחשבים כ"יומא אריכא" ולכן ביצה שנולדה בראשון תיאסר אף ביום השני (כשם שהיא אסורה לשיטתנו ביום הראשון מגזירה שמא יסחוט). מכן שרבי יהודה סובר כשיטתו במסכת שבת (ואין צורך להחליף את השיטה).

רבינא בן רב עולא: הביצה הינה אוכל הנפרד מאוכל לשיטת רבי יהודה (ואין לגזור בה כגזירת משקין), ומטעם זה אין לאוסרה במשנה בעירובין, אלא מטעם אחר: ביצה זו נולדה מתרנגולת העומדת לגדל ביצים, ותרנגולת שכזו היא וביצתה אסורים מחמת מוקצה (ב ע"א).

ברייתא
שבת מג ע"א

אחד ביצה שנולדה בשבת, ואחד ביצה שנולדה ביום טוב - אין מטלטלין אותה, לא לכסות בה את הכלי (לשמש כמכסה לכלי), ולא (לזקוף אותה כדי) לסמוך בה כרעי המטה, אבל כופה עליה את הכלי בשביל שלא תשבר (אע"פ שהביצה אסורה בטלטול, מותר לטלטל כלי כדי לשים על הביצה במקומה), ו**ספיקא אסורה**, ואם נתערבה באלף כולן אסורות (לא נוהג בה דין ביטול ברוב, אלא אפילו נתערבה באלף ביצים, הן והיא - אסורות).

משנה
עירובין פ"ג
מ"ז-ו

מי שהיה לו חבילי תלתן (מין קטנית למתק קדירה) של כלאי הכרם - ידלקו (שאסורים בהנאה ודינם בשריפה, כאמור "פן תקדש" (דברים כב, ט) - תוקד אש). נתערבו (החבילות) באחרות ואחרות באחרות - **כולן ידלקו**, דברי **רבי מאיר**. ו**חכמים** אומרים: יעלו באחת ומאתים (ביטול כלאים הינו ביחס של 1:200, לכן יוציא אחת מן הערמות וישרפן). [הסבר התנאים] שהיה **רבי מאיר** אומר: את שדרכו למנות (למכור במניין, כחבילות התלתן) - מקדש (לאסור בכלאים את כל החבילות), ו**חכמים** אומרים: אינו מקדש (לאסור) אלא ששה דברים בלבד (שרק פירות אלו חשובים שלא מתבטלים ברוב). **רבי עקיבא** אומר: שבעה, ואלו הן: אגוזי פרך ורמוני באדן (פרך ובאדן הן שמות של מקומות), וחביות (של יין) סתומות, וחלפי תרדין, וקלחי כרוב (עם העלים שלהן), ודלעת יונית. רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית. [מהרשימה שנמנתה לעיל, אין הם בטלים ו] הראוי לערלה (פירות האילן, כדו' אגוזי פרך. אוסרים בתערובת משום) - ערלה, הראוי לכלאי הכרם (תבואה או ירק, כדו' חלפי תרדין. אוסרים בתערובת משום) כלאי הכרם.

בפירוש דעת רבי מאיר במשנה שדבר חשוב אינו בטל ברוב, הכוונה ל' רבי יוחנן: את שדרכו למנות (רק דברים שנמנים מוגדרים כ"חשוב") רבי שמעון בן לקיש: כל שדרכו למנות (דברים שרוב בני אדם מונים אותם מוגדרים כ"חשוב")

ר"י
רשב"ל

כוונת הברייתא "ספיקא אסורה" מתבאר היטב לשיטת רבה, (הסובר שמדאו' אסור להכין משבת ליום טוב) שביצה שספק נולדה ביום טוב (שאחרי שבת, וישנה הכנה משבת ליו"ט. רשב"א) - אסורה מספק דאו' לחומרא, אך לרב יוסף ורב יצחק (הסוברים ביצה שנולדה ביו"ט (מתרנגולת העומדת להיאכל) מותרת באכילה מדאו', וגזירת חכמים לאוסרה משום פירות הנושרים או משקין שזבו) ביצה זו מדוע תיאסר? הרי ספק דרבנן לקולא!

כוונת הברייתא "ספיקא אסורה" לספק טריפה (ואין הסיפא של הברייתא עוסקת ביום טוב, ולא לספק נולד ביום טוב אלא ביום חול), שהיה בחצרו שתי תרנגולת, טריפה (בהמה פגומה שסופה למות אסורה באכילה) ושלמה, ונמצא ביצה בקן, ולא ידוע מי הטילה. וספק זה איסור דאו', לכן נאסרה הביצה מספק דאו' לחומרא.

כיצד ייתכן להעמיד שכוונת הברייתא בספק טריפה, שהרי דבר שאין לו מתירים (כטריפה, שלעולם אסור), יש לו ביטול ברוב. ודבר שיש לו מתירים (כביצה ביום טוב, שלמחרת ביום חול היא תותר) אין לו ביטול ברוב (אין טעם להתיר בדוחק לאכול, ע"י ביטול ברוב, כאשר יכול להמתין ולאכול בהיתר גמור?!). והברייתא אמרה "ואם נתערבה באלף כולן אסורין" משמע שעסקינן בדבר שיש לו מתירין - ומסתבר להעמיד ש"ספיקא אסורה" באיסור הכנה ביו"ט!

ניתן לתרץ שלביצה אין ביטול ברוב, מחמת שהיא חשובה (למרות שמחמת עצמה היא טרפה והייתה צריכה להתבטל) כשיטת רבי מאיר בדעת רבי שמעון לקיש, שהביצים מוגדרות כדבר "חשוב" (רוב ביצים נמכרות במנייה).

אך לשיטת רבי מאיר בדעת רבי יוחנן אין ביצים מוגדרות כ"חשובות" (כיוון שהן לא באופן מוחלט נמכרות במניין, ויש שמוכרים אותן באומדן), ומדוע בברייתא היא לא בטלה ברוב?! (היא טריפה ואין לה מתירים, ואינה חשובה). מכאן שהברייתא איננה כדעת רבי מאיר, וכ"ש איננה כדעת חכמים (הסוברים שאין ביטול כלל, מלבד השיטה)?

[דרך המגדלי תאנים, לאחר ייבוש התאנים בשדה וחתכת העוקצים שלהם בכלי הקרוי "מקצוע", (לכן קראו לתאנים "קציעות") לדרוס את התאנים לתוך כלי עגול, ובכך התאנים היו מקבלות צורה של גבינה עגולה. דבוקת התאנים הזו נקראת "עיגול דבילה". בשוק כדי למכור מפריד את הכמות הרצויה במגריפה ומוכרה ביחידות משקל של ליטרא (חצי לוג. 172 מ"ל)]
ליטרא קציעות (יחידת משקל של תרומה) שדרסה על פי עגול (ולא בתוכו) - ואינו יודע באיזה עגול דרסה, על פי חבית - ואינו יודע באיזו חבית דרסה, על פי כֹּרֶת (סל) - ואינו יודע באיזו כורת דרסה.
[נחלקו התאנים מהדור הרביעי, מהי מחלוקת התאנים מהדור השני:]

רבי אליעזר	רבי יהושע	
[כיוון שתרומת תאנים מדרבנן (שבת סח ע"א) מקלים] רואים את הקציעות שבפי הכלי מופרדות ממקומן, ומצטרפות לקציעות שבתוך הכלי (למרות שבוודאות התחתונות אינן ספק תרומה) לשיעור של 100:1 לביטול התרומה (אפילו שאין בפיות הכלי די כמות לבטל).	כיוון שהתרומה נמצאת בוודאות רק בפי הכלי, רק אם יש שם 100 פיות כלי, שכולן בספק, ניתן לבטל ברוב את איסור פירות התרומה (אך לא ניתן לצרף את שוליי הכלי לפיו)	רבי מאיר
אם יש שם מאה פומין יעלו, ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין (כדעת רבי יהושע בדעת רבי מאיר).	אפילו יש שם שלש מאות פומין (וכולן בספק איסורא) - לא יעלו (כיוון שפי הכלי נמכר במניין, נחשב כדבר "חשוב" שאינו מתבטל אפילו מדרבנן).	רבי יהודה

[אבל] דרסה בעגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה - דברי הכל יעלה (וקציעות החולין יבטלו ברוב את הקציעות התרומה שבתוך העיגול).

?"דברי הכל"? הרי לשיטת רבי יהושע בדעת רבי יהודה אין התאנים מתבטלות ברוב?

רב פפא: כוונת הברייתא שכאשר חלק מהליטרא הינו של תרומה, ואינו יודע האם חלק זה נמצא בצפון או בדרום הליטרא, כיוון שחלק תרומה זה אינו דבר חשוב (שאינו נמכר בפני עצמו במניין, אלא במשקל) לכו"ע בטל לרוב (לעומת הרישא של הברייתא שעסקה ביחידות של עיגולי דבילה שנמכרות לרוב במניין).

אחרים אומרים משום **רבי אליעזר** (שהיה מתלמידי בית שמאי וסובר כמותם): ביצה (שנולדה ביום טוב) תאכל, היא ואמה.

אחרים אומרים משום **רבי אליעזר**: ביצה תאכל היא ואמה ואפרוח וקליפתו.

דתניא "לְכֹל הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ עַל הָאָרֶץ" (ויקרא יא, מב) לרבות אפרוחים שלא נתפתחו עיניהם. כמאן? כרבי אליעזר בן יעקב (אך רבנן סוברים שאפרוח שעדיין עיניו סוגרות מותר באכילה).

רבי אליעזר

רבי אליעזר

רבי אליעזר

רב פפא: הברייתא אסרה את הביצה מספק טריפה, הינה כדעת רבי יהושע בדעת רבי יהודה, שסובר שאפילו מדרבנן (כדוגמת תאנים בפי הכלי) אין ביטול ברוב כיוון שנמכר במניין, כ"ש באיסור דאו', כביצת טריפה - שלא יתבטל ברוב.

רב אשי: הברייתא אסרה את הביצה מספק נולדה ביו"ט, ואף לרב יוסף ורב יצחק איסור הביצה אינה בטל ברוב, כיוון שהינו ספק שיש לו מתירים (שלאחר יום טוב ניתן לאכול את הביצה), ודבר שיש לו מתירים אפילו מדרבנן לא בטל.

הסבר הסיפא של הברייתא "ספיקא אסורה":

נתערבה באלף כולן אסורות	ספיקא אסורה	
דבר שיש לו מתירים באיסור דאו' - אין נוהג בו דין ביטול.	הביצה ספק נולדה ביו"ט, ואסורה משום "הכנה דרבא" מדאו', וספק דאו' לחומרא.	רבא
הביצה נחשבת כ"חשובה", כי לרוב היא נמכרת במניין, ואין לה ביטול. לרשב"ל, הברייתא כשיטת רבי מאיר. לרבי יוחנן הברייתא הינה כשיטת רבי יהושע בדעת רבי יהודה.	הביצה ספק טריפה, ואסורה באכילה מדאו'	רב יוסף ורב יצחק (לרב פפא)
דבר שיש לו מתירים באיסור דרבנן - אין נוהג בו דין ביטול.	הביצה ספק נולדה ביו"ט, ואסורה משום גזירת חכמים (פירות הנושרים או משקין שזבו).	רב יוסף ורב יצחק (לרב אשי)

באיזה מקרה מדבר רבי אליעזר?
1. בתרנגולת העומדת לאכילה (והוקצתה לשחיטה קודם יו"ט) - מהו החידוש שר"א התיר, הרי אף לב"ה (שמחמירים במשנה) מותרת התרנגולת והביצה! (אם רצה ר"א ללמד שהינו סובר כב"ש בלבד, היה שונה את דינו בביצה בלבד, כשם שנחלקו ב"ש וב"ה).
2. בתרנגולת העומדת לביצים (והינה מוקצה משימוש ביו"ט) - כיצד התיר ר"א? הרי התרנגולת והביצה מוקצה (ור"א סובר שיש מוקצה ביו"ט, מוכח מדבריו על חובת ההכנה ביו"ט. לד ע"א)?

רבי זירא: כוונת ר"א תאכל הביצה **אגב** אמה.
אביי: לקח את התרנגולת סתם (ולא פירש בקנייתה למטרתה), והוברר ביו"ט מה דינה, אם שחטה - התברר שלשחיטה עומדת, ואם לא שחטה - התברר שלביצים עומדת. ומורה ר"א כיוון שבי"ט שחטה, התברר שהיא וביצתה אינן מוקצה.

רב מרי: ר"א עוסק באפשרות הראשונה, שהיא וביצתה מותרות, רק שנה שאף אמה מותרת כלשון גוזמא (אדם שרוצה שדבריו ישמעו ויתקבלו מפליג בדיבורו), וכדי לחזק דבריו כנגד ב"ה האוסרים - אמר שהביצה מותרת ואף אימה מותרת.
רב מרי מוכיח את שיטתו מברייתא נוספת שאף בה רבי אליעזר דיבר בגוזמא באומרו להתיר "אפרוח וקליפתו", שהוא לשון גוזמא, כי בוודאי אין אדם אוכל את הקליפה ממש, ולכו"ע (נחלקו חכמים וראב"י רק באפרוח שיצא מקליפתו ועדיין לא פקח את עיניו) אסור לאכול אפרוח כשעדיין הוא נמצא בקליפתו (ואמר כן שמצד דין יו"ט אפילו אפרוח בעודו בקליפתו מותר, אלמלא היה עליו איסור שרץ מדאו').

1 - רש"י (ד"ה "ואין יום טוב") מקשה: אם שבת ויו"ט לא מכינים זה לזה, כ"ש שאסור להכין משבת ויו"ט ליום חול, אם כך מדוע לא נאסור ביצה שהוכנה בשבת ונולדה ביום ראשון? ומתריך: שסעודת שבת ויו"ט חשובות ולכן יש בהן חובת הכנה, ודין מוקצה. אך סעודות חול אינן חשובות, וממילא אין בהן דין הכנה ואין באוכל דין מוקצה.

2 - רש"י (ד"ה "והתניא") מקשה: חכמים גוזרים לאסור דברים המותרים, מחשש שיטעה האדם באיסור, מכח הכתוב "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי" (ויקרא יח, ל), לעשות גדר ומשמרת לחוקי התורה, אך מאידך אין לעשות "משמרת למשמרת". והרי עצם איסור אכילת ביצה שנולדה בשבת או ביו"ט הוא מכח גזירת חכמים (שמא יטעו ביו"ט לאחר השבת), וכיצד ניתן לגזור גזירה לגזירה ולאסור ביצים במעי אימן? ומתריך: עסקינן בביצים שנמצאו במעי אימן ביו"ט לאחר השבת, ובמקרה זה הביצים הנולדות אסורות מדאו' ("הכנה דרבה"), ולכן שייך שחכמים יגזרו אף באותו יום בביצים שנמצאו במעי אימן לאוסרן (שמא יטעו בביצים הנולדות).